

особистісні характеристики суб'єкта на особливості його адаптації до нових умов навчання тощо.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що серед учених склалися різні точки зору щодо сутності цього поняття. Одні автори розглядають соціальну адаптацію як процес освоєння та засвоєння індивідом суспільних відносин, норм поведінки та системи цінностей (Г.Андрєєва, А.Борискін, М.Мірошникова, Н.Сарджевеладзе), інші (Н.Анікієва, Г.Медведев, Ю.Колесников) вбачають у ній процес засвоєння особистістю соціального досвіду суспільства в цілому та мікросередовища, до якого вона належить.

У нашому дослідженні поняття адаптації розглядається як своєрідний вид діяльності – адаптивної діяльності, яка зумовлена змінами у взаємодії особистості та навколишнього середовища і спрямована на оптимізацію цієї взаємодії. Це можливо на основі оцінки характеру взаємодії учня і навколишнього середовища. Адаптація розглядається у діалектичному поєднанні трьох основних рівнів – біологічного, психологічного, соціального. В нашому дослідженні основна увага була зосереджена на аналізі внутрішніх і зовнішніх детермінант адаптації на аналізі когнітивної, емоційної та поведінкових детермінант учня молодшого шкільного віку.

Література

1. Алексеева О.Ф. Индивидуально-психологический фактор адаптации субъекта учебной деятельности. – М.: Наука, 1995. – 139 с.
2. Бойко І.І. Соціально-психологічна адаптація підлітка до нових умов навчання: Автореф. дис. ... кандидата психол. наук. – К., 2002. – 25 с.
3. Давиденко Д.Н. Определение адаптационного потенциала // Практикум по психологии здоровья / Под ред. Г.С.Никифорова. – СПб.. 2005. – С. 27–32.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В КОЛЕКТИВІ

Герасименко Н.М. (Полтава)

Будь-який трудовий колектив володіє соціальною, професійною, демографічною, міжособистісною структурами. Щоб активно і вирішально впливати на ці структури, доводиться їх оптимізувати на основі створення відповідних соціально-економічних умов, які здійснює кадрова політика. В сучасних умовах структури трудового колективу постійно змінюються під впливом питомої ваги висококваліфікованої праці, що вирішально впливає не тільки на якість роботи, але й на соціальну поведінку працівників.

Здоровий психологічний клімат – один з вирішальних факторів успішної життєдіяльності людини у всіх сферах суспільних відносин, найважливіша умова удосконалення способу життя і формування особистості [1].

Навряд чи можна чекати успіху від спільної діяльності, якщо соціально-психологічний клімат в організації несприятливий, якщо висока конфліктність, низька згуртованість, велика плінність кадрів, нестабільна загальна обстановка.

Мета дослідження: діагностика соціально-психологічного клімату в трудовому колективі сільської ради.

Завдання:

- розкрити особливості і зміст структури соціально-психологічного

- клімату досліджуваного колективу;
- проаналізувати сучасний стан розв'язання проблеми формування соціально-психологічного клімату в колективі;
- виявити та обґрунтувати умови формування сприятливого соціально-психологічного клімату.

Структура соціально-психологічного клімату містить в собі два основних елементи: відносини людей до праці та їх відносини один до одного. В свою чергу відносини членів колективу один до одного диференціюються на відносини між колегами по роботі, відносини в системі керівництва і підпорядкування, що включають емоційне і предметне налаштування [2; 4].

Визначені ознаки дозволяють створити модель соціально-психологічного клімату:

1. ставлення людей до праці і колективу;
2. ціннісні орієнтації працівників;
3. стиль керівництва, що впливає на соціальний настрій та психологічну сторону міжособистісних зв'язків, ступінь згуртованості чи роз'єднаності в організації.

Фактори, що впливають на формування соціально-психологічного клімату:

- зміст праці та задоволення нею;
- умови праці і потреби;
- ступінь задоволення характером міжособистісних стосунків;
- позиція керівництва.

Серед різноманітних факторів, що впливають на працездатність людини, найбільший емоційний вплив, позитивний чи негативний, здатні спричиняти міжособистісні стосунки.

З метою діагностики стану соціально-психологічного клімату у сільській раді с. Білики Миргородського району Полтавської області було проведено тестування «Оцінка рівня соціально-психологічного клімату в колективі».

Працівникам була запропонована схема з трьома графами, де потрібно прочитати вислови зліва, потім – справа, а тоді відмітити ту оцінку, яка найбільше відповідає запиту. Оцінки ставляться від 0 до 3 [3].

У даному тестуванні брали участь дванадцять працівників. Був обчислений середній показник ступеню створення сприятливих умов для роботи колективу, який складає приблизно 19,5. Це показало, що за оцінкою шкали це достатній ступінь, тобто близький до високого. Тому соціально-психологічний клімат у сільській раді є сприятливим.

Під час проведення тесту двоє респондентів засвідчили низький ступінь створення сприятливих умов для роботи колективу (показник дорівнює 4; 6), шестеро респондентів – високий ступінь (показники були 24; 28; 30), решта (4 працівники) – середній.

Дослідження показало необхідність подальшої роботи щодо забезпечення високого рівня соціально-психологічного клімату, що є наступним етапом наукової роботи.

Література

1. Анцупов А. Я. Введение в конфликтологию. Как предупреждать и разрешать межличностные конфликты : Учеб пособие / А. Я. Анцупов, А. А. Малишев. – К. : МАУП, 1996. – 104 с.
2. Воднік В. А. Структура соціально-психологічного клімату колективу, шляхи його регуляції та формування / В. А. Воднік // Бюлетень. – 2007. – № 5. – С. 36 – 70.

3. Мاستенбрук У. И. Управление конфликтными ситуациями и развитие организации / У. И. Мاستенбрук. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 256 с.
4. Словник-довідник термінів з конфліктології / за ред.. М. І. Пірен. – Київ-Чернівці: Чернівецький державний університет імені Ю. Федьковича, 1995. – 318 с.

ІННОВАЦІЙНІ ПРОГРАМИ І ПРОЕКТИ У НАЛАГОДЖЕННІ КОНСТРУКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ШКОЛЯРІВ

Гладка В., Шепеленко А. (Полтава)

За даними МВС України статистика правопорушень, що були скоєні школярами за останні десять років, свідчить про приріст їх у 36% – це і хуліганство, і вбивства, і завдання тяжких тілесних ушкоджень та інші.

Злочинність на сьогодні має таку структуру: злочини, пов'язані з наркотиками – 2,8%, хуліганство – 6,2%, крадіжки – 70,5%, злочини проти життя і здоров'я – 2,1%, інше – 9,4%.

Кожен двадцятий учень вчинив злочин, мотивуючи його бажанням помсти, чи під впливом інших учасників події.

Отже, виходячи з цього, можна визначити основні завдання правового виховання як доведення до школярів законів і нормативних актів України, розуміння необхідності їх дотримання, вироблення у вихованців навичок і вмінь правової поведінки, формування почуття нетерпимого ставлення до правопорушень і злочинності.

Правове виховання – це планомірний, цілеспрямований вплив на свідомість за допомогою різних засобів, методів, технологій, які є структурними компонентами цілісної системи. Поряд з методами традиційної профілактичної роботи на сучасному етапі розвитку суспільства, необхідно використовувати інноваційні програми попередження насильства серед школярів, які вже позитивно себе зарекомендували у зарубіжному досвіді.

Цікавою з цієї точки зору є програма «Медіація ровесників».

Медіація – це добровільний і конфіденційний процес, в якому третя нейтральна особа (медіатор) допомагає сторонам знайти взаємоприйнятні варіанти рішення ситуації, що склалася, а сторони беруть на себе відповідальність за прийняття рішення та його виконання.

Суть її зводиться до того, що школярі-медіатори проводять зустрічі з ровесниками, які знаходяться у стані конфлікту і допомагають розв'язати суперечку із врахуванням інтересів усіх сторін. Таким чином, медіація ровесників передбачає вирішення конфлікту самими ж учнями.

Медіатор – це відкрита комунікабельна особистість, яка пройшла відповідну підготовку і поділяє цінності, пов'язані з розумінням сутності людини. Особиста етика медіатора базується на таких засадах:

- віра в те, що більшість людей хоче жити у мирі та злагоді;
- віра в те, що людина завжди прагне змінюватися на краще завдяки набутому досвіду;
- віра у важливість посередництва, яке здійснюється на основі діалогу.

Безумовно, підтримку і координацію роботи медіаторів здійснює педагог, чи, зазвичай, психолог.

В Україні адресами такого досвіду є см № 4 м. Іллічівська Одеської області, проект обласної групи медіації з навчання підлітків навичкам